

Partsgemensamt forum 24 januari

Inledning

2022 års presidium bestående av ordförande Eva Stengård och vice ordförande Charly Wassberg Borbos, hälsade alla välkomna och inledde en presentationsrunda. Närvarade under mötet gjorde:

Eva Stengård, Kulturdepartementet

Charly Wassberg Borbos, CIVOS

Nils Munthe, Sveriges Kommuner och Regioner

Lisa Olsson, Pingst - fria församlingar i samverkan

Emmeli Wulfstrand, Verdandi

Natassia Fry, Kompis Sverige

Prudence Woodford-Berger, PRO Global

Eleonore Kerkhoven Holmberg, Hela Människan

Gisela Ivarsson, MUCF

Maija Löfgren, Sensus Studieförbund

Irene Oskarsson, Hela Sverige ska Leva

Lotten Hjelm, Skärgårdarnas Riksförbund

Jan Nordwall, Sveriges Hembygdsförbund

Bojan Brstina, SIOS

Camilla Bergvall, Djurens rätt

Hannah Kroksson, LSU

Mattis Ekestaf, NOD

Verenice Bengtsson, Malmöandan/Malmö ideella

Anna Lindgren, Scouterna

Isabella Olsson, Läkarmissionen

Anna Rydborg, Värmlands Idéburna

Anders Lindell, NOD

Martin Carlstedt, Svenska Kyrkan

Miriam Malmqvist, gruppchef Socialdepartementet

Carl-Johan Friman, Socialdepartementet

Marie Ericsson, Socialdepartementet

Petra Noreback statssekreterare hos socialminister Jakob Forssmed

Petra Noreback statssekreterare hos socialminister Jakob Forssmed

Statssekreterare Petra Noreback inledde med att presentera sig själv. Noreback var senast chefsekonom hos Kristdemokraterna och har också arbetat som politiskt sakkunnig inom finans- och skattepolitik. Hon förtydligade att civilsamhällespolitiken, liksom vård och omsorg, är ett politikområde som går in i många områden. Noreback har därmed arbetat nära frågorna tidigare, exempelvis genom frågor som rör civilsamhällets finansiering.

Noreback konstaterade att civilsamhället utgör de små gemenskaperna mellan individen och samhället, och att dessa gemenskaper också är kittet i samhället. Civilsamhället är inte bara en demokratiskola och en demokratibärare, det uppfyller också det mänskliga behovet av gemenskap och sammanhang.

Politikens roll i relation till civilsamhället är att skapa goda förutsättningar att utvecklas och växa och därmed nå fler. I detta är PGF viktigt då forumet är en kanal för att inhämta erfarenheter som behövs i utformandet av politiken. Vid sidan av PGF finns en rad andra samrådsförfaranden som också uppfyller detta behov.

Statssekreterarens portfölj innehåller flera områden däribland civilsamhället och idrotten. Detta då det finns en stark koppling till folkhälsan. Precis som att aktivering av stillasittande barn bidrar till folkhälsan så är tillhörighet och sociala sammanhang minst lika viktigt. I detta är det breda civilsamhället otroligt viktigt. Även existentiell hälsa nämndes, där trossamfunden spelar en viktig roll. Ensamhet kan ha stor påverkan på individen, och i den frågan har socialministern Jakob Forssmed ett stort engagemang.

I budgeten som gäller för 2023 finns en stor [gemenskapssatsning](#) på 300 miljoner kronor. En del av dessa är 100 miljoner kronor till civilsamhället för att engagera fler och bryta ofrivillig ensamhet. Detta arbete ska vara brett och inte enbart fokusera på äldres ensamhet utan fokuserar på ofrivillig ensamhet i alla åldrar. En nationell strategi ska tas fram som innehåller en kartläggning av problematik med ofrivillig ensamhet. I det arbetet är civilsamhället en viktig part. Regeringen kommer även göra satsningar kring äldresamtal i kommuner men som ska ha ett tydligt samarbete med civilsamhället.

Regeringen återkallade [proposition 2021/22:272 Statens stöd till trossamfund samt demokrativillkor vid stöd till civilsamhället](#) efter att ha lyssnat in kritiken från civilsamhället. Kritiken handlade om att man tyckte det hade gått för fort och det fanns frågor kring exempelvis företrädaransvar och proportionalitet som regeringen ville lyssna in först. Regeringen är mån om att lyssna in civilsamhällets perspektiv för att ha med i det fortsatta arbetet.

Noreback tackade för deltagarnas engagemang och konstaterade att engagemanget är slitsamt men har ett högre syfte. Detta följdes av möjlighet att ställa frågor.

Går det att säga något om läget för propositionen om demokrativillkor och vilket arbete som ligger framöver?

Anteckningar från det sakråd som hölls på temat 13 december 2022 finns publicerade på [regeringens hemsida](#). Just nu bereder regeringen frågan vidare och tar med sig de synpunkter som framkom under sakrådet. Idag finns ingen färdig tidsplan för processen framöver men det finns en önskan om att den blir skyndsam.

Det kom en nyhet om förändringar kring regelverket gällande internmoms. Vad innebär det?

Regeringen har jobbat länge med frågan och det har varit en ständig kritik från civilsamhället kring detta. Förra veckan fattades det regeringsbeslut om en proposition kring momsavgiftstiftning där internmomsen ingår. Det innebär en anpassning av svensk lagstiftning efter EU-rätten, vilket gör den så generös som EU-rätten tillåter. Efter detta är det dock upp till Skatteverket och domstolarna att tolka regelverket. Regeringen har gjort det de kan lagstiftningsmässigt.

Vad innebär det att internmomsen anpassas utifrån EU-rätten?

Sakfrågan gäller då man handlar tjänster av varandra inom en organisation. Det typiska fallet är att en riksorganisation erbjuder stödfunktioner kring ekonomi och administration till mindre lokalföreningar. Frågan har då handlat om huruvida man behöver betala moms eller inte när man fakturerar inom organisationen. EU-rätten har ett mer generöst utrymme för undantag i skrivningarna. Regeringen kan inte lova exakt hur utfallet av det nya regelverket ser ut då det är upp till tillämparen att tolka.

De 100 miljoner kronorna till ensamhet - Vad är det för bidrag? När är det sökbara?

Detta är ett befintligt statsbidrag som har funnit till civilsamhället som har riktats till organisationer som motverkar ensamhet hos äldre som då låg på 25 miljoner. Nu är det bredare och ska alltså gå till insatser som motverkar ofrivillig ensamhet inom alla åldrar. Socialstyrelsen har uppdraget och fördela medlen. Det går att läsa mer om tidsramar [via denna länk](#).

Till sist framkom en kommentar angående propositionen om demokrativillkor. Även om alla är angelägna om en tidsplan så ville deltagaren poängtera vikten av att dialogen kring detta måste fortgå och att dialogen hellre får ske på bekostnad av en snabb process. Deltagaren uppmuntrar till mer dialog inom ramen för arbetet framöver.

Om PGF

Carl-Johan Friman, Socialdepartementet, berättade om bakgrunden till och syftet med PGF. Det finns olika nivåer för medverkan i den politiska beslutsprocessen som beskrivs i [Europeisk kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocesser](#) (Koden). Den är framtagen på europeisk nivå. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) och NOD utgår från den i sitt arbete men den finns även med i många andra sammanhang för att just illustrera hur bra processer ser ut gällande praktisk inkludering.

Koden definierar fyra nivåer av inkludering; information, samråd, dialog och partnerskap. Utifrån Kodens nivåer befinner sig PGF mellan samråd/dialog men är också varierande, ibland trappas nivån upp till mer av en dialog och ibland rör den sig nedåt mot informationsutbyte.

Friman presenterar tre delar av dialog som regeringen arbetar med, men betonade att det under dessa tre även finns en mängd dialoger som sker med specifikt nischade grupper kring särskilda sakfrågor, exempelvis ungdomsfrågor eller funktionshinderfrågor. De tre delarna består av:

- [Sakråd](#): en metod vars upplägg byggts upp utifrån Kodens "trappa". Detta är en metod för att komplettera remissförfaranden. Det har gjorts cirka 50–60 sakråd under de senaste fem åren och det sker genom en ensidig inbjudan från regeringen.
- PGF: En dialogstruktur som skrevs fram när man tog fram propositionen *En politik för det civila samhället* ([prop. 2009/10:55](#)), som ligger till grund för hela politikområdet. PGF ska titta på generella villkor för civilsamhället, för att regeringen ska kunna följa upp utifrån principer och villkor som regeringen förbundit sig att jobba utifrån. PGF är alltså en del av hela uppföljningsapparaten för politikområdet.

- [NOD](#): ytterligare en dialogstruktur som grundar sig i [överenskommelsen](#) mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Regioner 2008. Enkelt förklarat är det detta som 2018 gjordes om till NOD. I ombildandet till NOD ville parterna bredda samverkan till samtliga politikområden, det ska inte vara begränsat till ett visst politikområde. Kansliet finns till för att arbeta med de frågor där man identifierat samverkansbehov och finns alltså till för att underlätta samverkansprocesser mellan det offentliga och civilsamhället på nationell nivå. NOD har också administrativt ansvar för PGF, detta för att NOD precis som PGF är en partsgemensam struktur.

Dialogen i PGF tas vidare inom Regeringskansliet på olika sätt. I Regeringskansliet finns en interdepartemental arbetsgrupp för frågor om det civila samhället som samlar departement som har med civilsamhällesfrågor att göra. En regelbunden koppling finns mellan gruppen och PGF och samtliga representanter inbjuds att delta i PGF och tar del av forumets minnesanteckningar och årsskrift. Återkoppling ges även i generella frågor normalt till politisk ledning med ansvar för civilsamhällesfrågor. När det är relevant lämnas återkoppling även till berörda myndigheter.

Dialogen i PGF leder bland annat till att kunskap och kritisk reflektion om civilsamhällets villkor utifrån uppföljning av politiken och aktuellt tema, att regeringens underlag för utveckling, beslut och genomförande av politiken förbättras, och till att stärka relationer och ökad förståelse.

PGF:s Utvecklingsgrupp

Utvecklingsgruppen började med att förklara bakgrunden till arbetet. Under 2022 tillsattes en utvecklingsgrupp för PGF som bestod av representanter från PGF och från NOD:s styrgrupp. Det framkom ett behov av en översyn av arbets sättet genom tidigare utvärderingar och uppdraget till utvecklingsgruppen har kommit från styrgruppen i NOD. Syftet var att se över arbetsordningen för att se hur vi bättre arbetar tillsammans utifrån syftet i propositionen ([prop. 2009/10:55](#)).

Partsgemensamt forum är till för förutsättningsfrågor för civilsamhällespolitiken, och när PGF bildades fanns inte NOD. Genom NOD finns idag resurser och verktyg för att omhänderta dialog om alla politikområden. Det gör att man ännu tydligare kan tänka att PGF blir en tung plats för förutsättningsfrågor.

Gruppens förslag presenteras nedan.

Arbetsordning: På det konstituerande mötet brukar PGF i vanliga fall besluta om arbetsordning för året, men utvecklingsgruppens förslag är att hålla kvar vid arbetsordningen för 2022 (med några undantag) för våren och fatta beslut om arbetsordning för återstående del av 2023 genom ett kompletterande digitalt konstituerande möte i vår, där utvecklingsgruppen presenterar nytt förslag på arbetsordning. Detta för att arbetet i utvecklingsgruppen kommer att fortsätta sitt arbete men man vill under våren testa en del förändringar i arbets sättet för att sedan återkomma med förslag på nya arbetsordning vid halvårsskiftet, utifrån detta.

Val av teman: Vanligtvis under konstituerande mötet väljer forumet teman för resterande möten under året. Utvecklingsgruppens förslag innebär dock att forumet under konstituerande mötet enbart väljer ett tema för vårens möte. Höstens tema väljs efter att den nya arbetsordningen finns på plats.

Planeringsgrupper: Inför varje tematiskt möte (vilket kommer att bli tre till antalet under året) kommer en planeringsgrupp att tillsättas bestående av deltagare i forumet från båda parter. Förslaget från utvecklingsgruppen innebär att NOD får utökat ansvar att samordna planeringsgruppen och att ta fram förberedelsematerialet i samråd med planeringsgruppen. Det är dock fortfarande planeringsgruppens ansvar att förbereda genomförandet av mötet, alltså vilka frågor som ska diskuteras och vilken metod som bör användas. Samt att komma in med tankar och synpunkter på det förberedelsematerial som NOD tar fram. I detta finns alltid en dialog med presidiet genom NOD.

Urvalskommitté: Under konstituerande välj även vanligt vis en urvalskommitté, men eftersom det är något som ingår i arbetsordningen och ligger uppe för diskussion i utvecklingsgruppen så är förslaget att urvalskommitté inte kommer att väljas under dagens möte. I urvalskommittén ingår enbart representanter från civilsamhället.

Eftersom uppdraget till utvecklingsgruppen kom från styrgruppen för NOD kommer även denna styrgrupp att ta emot beställningen och sedan fatta beslut om hur man tänker att det ska verkställas. Detta kommer att ske innan det digitala mötet med PGF i vår.

Utvecklingsgruppen förtydligade att NOD:s ökade ansvar innebär att när temat väl är på plats får NOD:s kansli ökat ansvar när det kommer till det förberedelsematerial som ska tas fram inför varje PGF-möte. NOD:s styrgrupp är inte involverad i detaljer likt detta, däremot det arbete som sker för att förstärka PGF som forum för civilsamhällets förutsättningar.

Representant från Regeringskansliet förtydligade att det från deras sida är viktigt att arbetet handlar om att se till att PGF-mötena och de frågor som behandlas är rätt för forumet, då det tidigare funnits en utmaning med att forumet diskuterar frågor som egentligen är bättre lämpade för andra forum.

En deltagare betonade att det finns en förståelse för de förändringar som presenterats och att det ligger mycket kompromissande bakom för att säkerställa att forumet lever upp till sitt eget syfte, men poängterade även att allt som bidrar till att civilsamhället behöver omorganisera sig för att nyttja arenor för inflytande är problematiska på ett generellt plan.

Utvecklingsgruppen avslutade med att det är ett konstant arbete med att hela tiden upprätthålla syftet med forumet och att det präglas av en balansgång. Sedan starten av PGF har man sett behovet av ett forum där man får lyfta blicken från sin specifika sakfråga och samlas i dialog kring de gemensamma villkor och utmaningar som förenar aktörer inom civilsamhället och därför är det viktigt att hålla i ramarna för detta och hitta rätt form för det.

Forumet beslutade att följa utvecklingsgruppens samtliga förslag.

Samtal om förväntningar

Deltagarna diskuterade ett antal frågor om förväntningar på året i mindre grupper. Samtalen redovisades inte.

Temaförslag

Temaförslagen skickades ut på förhand till samtliga deltagare. Temana hade tagits fram av NOD:s kansli och utgick från de förslag som kommit in från deltagarna via nomineringar samt helårsutvärdering. NOD:s roll var att bereda förslagen som inkommit för att hitta synergier mellan dessa som sedan sammanfattats till tre teman, som även kopplats samman med de principer som ligger till grund för uppföljningen av civilsamhällespolitiken ([prop.2009/10:55 s.52](#)). Detta har sedan beretts vidare av presidiet i PGF. Av de tre temana skulle ett tema väljas. De föreslagna temana var:

1. Ökat deltagande i demokratin (principer: Dialog, Mångfald)
2. Deltagande i civilsamhället och platsens betydelse (principer: Mångfald, långsiktighet)
3. Tillit, granskning och administrativa krav (princip: Öppenhet och insyn)

Presidiet presenterade temana och därefter följde en diskussion bland deltagarna i mindre grupper kring de förslag som presenterats. Diskussionen redovisades inte. Detta följdes av en omröstning. Utfallet blev följande:

Tema 1. Ökat deltagande i demokratin: 11 röster

Tema 2. Deltagande i civilsamhället och platsens betydelse: 8 röster

Tema 3. Tillit, granskning och administrativa krav: 6 röster

De organisationer som röstade på det vinnande temat samt tackade ja till erbjudandet om att ingå i planeringsgruppen var:

- Scouterna
- Djurens Rätt
- Hela Människan
- Läkarmissionen
- Verdandi
- Malmöandan

Värmlands idéburna avstod och NSPH som inte närvarade vid mötet kommer att få erbjudandet i efterhand.

Presidiet förtydligade arbetssättet i planeringsgrupperna framöver. NOD:s kansli kommer att sammankalla gruppen samt ta fram text till förberedelsematerialet som stäms av med planeringsgruppen, men deltagarna kommer att vara aktiva i resterande delar av planeringen inför genomförandet av mötet.

De underlag som tas fram av NOD:s kansli och av planeringsgruppen kommer att skickas ut två veckor innan PGF-mötet.

Beslut om ordförande

Urvalskommittén föreslog Bojan Brstina, SIOS, till ordförande för PGF. Inga ytterligare nomineringar inkom under mötet.

Civilsamhällets organisationer i PGF beslutade att välja Bojan Brstina till ordförande i PGF 2023.

Regeringskansliet meddelade att Eva Stengård, Kulturdepartementet, har utsetts till vice ordförande i PGF 2023.

Datum för vårens PGF

De två datum för våren presenterades vilka var:

25 april: PGF-möte med tema "Ökat deltagande i demokratin". Detta möte sker fysiskt i Stockholm med start kl. 13.00 till ca 16.00.

23 maj: digitalt extrainsatt konstituerande möte. Detta möte sker som sagt digitalt med start kl. 13.00 till ca 16.00. Under detta möte kommer forumet bland annat välja höstens tema och gå igenom förslaget till ny arbetsordning för 2023.

Avslut

Avslutningsvis kom en fråga upp. Frågan handlade om hur man skapar balans i representationen från det offentliga och att det är relevanta representanter i mötet.

Regeringskansliet svarade att det delvis deltar representanter från MUCF som är ansvarig myndighet för civilsamhällespolitiken. Deltar gör även tjänstepersoner från regeringskansliet som arbetar med civilsamhällespolitiken. De tjänstepersonerna jobbar i generella frågor kring civilsamhällets villkor och därför involveras även relevanta departement beroende på vilken fråga som ska behandlas. Som nämnts tidigare återkopplas dialogen till IDA-gruppen, där alla departement är representerade för att dialogen ska spridas till de berörda.

Presidiet tackade för mötet. Mötet avslutades.